

Sygn. akt **II AKa 189/10**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2011 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grzegorz Chojnowski (spr.)
Sędziowie:	SA Piotr Brodniak SA Andrzej Mania
Protokolant:	St. sekr. sądowy Jorella Atraszkiewicz

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej del. do Prokuratury Apelacyjnej Barbary Rzuchowskiej

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2011 r.

sprawy **J. Z.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego

z powodu apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 8 listopada 2010 r. sygn. akt III Ko 45/10

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten tylko sposób, że zasądza tytułem zadośćuczynienia na rzecz J. Z. kwotę 9.000 (dziewięć tysięcy) złotych,

II. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt II AKa 189/10

UZASADNIENIE

J. Z. wniósł o odszkodowanie za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienie za doznane krzywdy wynikłe z wykonania wobec niego decyzji o zatrzymaniu w dniu 8 października 1985 r., a następnie postanowienia Prokuratora Wojewódzkiego w S. z dnia 15 października 1985 r. o zastosowaniu tymczasowego aresztowania do sprawy o sygn. akt III Ds. 40/85 w wysokości 23.227,27 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku. Wnioskodawca oszacował wysokość dochodzonego zadośćuczynienia na kwotę 9.000 złotych, a poniesioną szkodę na skutek stosowania wobec niego represji związanych z prowadzoną działalnością niepodległościową na kwotę 14.227,27 złotych.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 8 listopada 2010 r., sygn. akt III Ko 45/10, na podstawie art. 8 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za

działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego zasądono od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy J. Z. kwotę 11.838 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od uprawomocnienia się wyroku tytułem zadośćuczynienia za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. W pozostałej części wniosek o zadośćuczynienie i w całości wniosek o odszkodowanie oddalono.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł Prokurator Okręgowy w Szczecinie, zaskarżając go w części o zadośćuczynieniu na niekorzyść wnioskodawcy. Wyrokowi zarzucił obrazę przepisów prawa procesowego mającą wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 558 k.p.k. poprzez zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz J. Z. kwoty 11.838 zł tytułem zadośćuczynienia podczas gdy wnioskodawca żądał jedynie 9.000 zł z tego tytułu, a tym samym orzeczenie ponad żądanie.

Tak zarzucając, prokurator wniósł o zmianę pkt I zaskarżonego wyroku poprzez obniżenie kwoty zasądzanego zadośćuczynienia do 9.000 zł.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna i jako taka zasługuje na uwzględnienie.

Poczyniona przez sąd I instancji ocena dowodów nie budzi wątpliwości Sądu Odwoławczego. Prawidłowo Sąd Okręgowy ustalił, że J. Z. w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku prowadził działalność o charakterze niepodległościowym, był za to poddawany represji, zatrzymany, a nawet tymczasowo aresztowany. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazano również na właściwą podstawę prawną rozstrzygnięcia o odszkodowaniu i zadośćuczynieniu, zasądzenia których dochodził wnioskodawca w niniejszej sprawie. Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 1991r., Nr 34, poz. 149 ze zm.) osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji. Odmienne są przy tym podstawy faktyczne roszczeń o zadośćuczynienie i odszkodowanie. Miał to na uwadze wnioskodawca podnosząc w piśmie wszczynającym postępowanie, że dochodzi w niniejszej sprawie zasądzenia od Skarbu Państwa kwoty 9.000 złotych z tytułu zadośćuczynienia oraz 14.227,27 złotych z tytułu odszkodowania. Roszczenia w takim kształcie podtrzymał pełnomocnik wnioskodawcy na rozprawie w dniu 8 listopada 2010 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie uznał tylko żądanie zadośćuczynienia, wskazując jednoznacznie, że brak jest przesłanek do przyznania J. Z. odszkodowania. Nie istnieje bowiem adekwatny związek przyczynowy pomiędzy niepodległościową działalnością wnioskodawcy, a zwolnieniem go z pracy, a po pewnym czasie zatrudnieniem w innym zakładzie pracy. W tej sytuacji, granicę pretensji finansowej sformułowanej przez J. Z. w rozpatrywanej sprawie, jak słusznie wskazał skarżący, wyznaczały wysokość dochodzonej przez wnioskodawcę kwoty oraz podstawa faktyczna sformułowanego żądania.

Dla wykładni pojęcia zadośćuczynienia miarodajne są przepisy prawa cywilnego materialnego. Stosownie do art. 445 § 2 k.c. zadośćuczynienie winno być „odpowiednie”. Ustalenie, jaka kwota w konkretnych okolicznościach jest odpowiednia, z istoty należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego. Rozmiar krzywdy (rozumianej jako cierpienia psychiczne) jest ustalany co do zasady według subiektywnych odczuć osoby pokrzywdzonej, jednakże musi zostać poddany weryfikacji w świetle obiektywnych kryteriów oceny.

Zdaniem Sądu Odwoławczego, w dotychczasowym postępowaniu sądowym wyczerpująco oceniono wszystkie te okoliczności, które mają wpływ na wysokość przysługującej wnioskodawcy kwoty zadośćuczynienia. Zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, w postępowaniu o odszkodowanie i zadośćuczynienie mają odpowiednie zastosowanie przepisy rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego, z wyjątkiem art. 555. W świetle art. 558 k.p.k., w sprawach o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się tylko w kwestiach nie uregulowanych w niniejszym kodeksie. Przepis art. 558 k.p.k. nakazuje stosowanie norm k.p.c. w sprawach o odszkodowanie, ale tylko w kwestiach

nieunormowanych w k.p.k. Sąd prowadzi zatem postępowanie jak postępowanie karne, choć jego przedmiotem nie jest kwestia odpowiedzialności karnej sprawcy czynu zabronionego. Żądanie odszkodowania jest w istocie swym pozewem przeciwko Skarbowi Państwa, powinno więc odpowiadać warunkom pozwu (art. 187 k.p.c.), a więc zawierać określenie żądania, czyli wskazanie dochodzonej kwoty pieniężnej i przytaczać okoliczności je uzasadniające; przy czym sąd nie może rozstrzygać poza granicami żądania (patrz art. 321 § 1 k.p.c.). W aktualnym stanie prawnym nie obowiązuje już przepis § 2 art. 321 k.p.c., w świetle którego zasady nieorzekania ponad żądanie nie stosowało się w sprawach o roszczenia alimentacyjne i o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym. Został on uchylony przez art. 1 pkt 36 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. (Dz.U. z 2004 r., Nr 172, poz. 1804) z dniem 5 lutego 2005 r. Dlatego też, Sąd Okręgowy zasądzając w niniejszej sprawie na rzecz wnioskodawcy z tytułu zadośćuczynienia kwotę przekraczającą 9.000 złotych, wyszedł poza granice żądania. W tej sytuacji, działając w oparciu o przepis art. 437 § 2 k.p.k., zaskarżony wyrok należało zmienić.

Uwzględniając całą powyższą argumentację, orzeczono jak w sentencji.